

משניות

ובועז

תפארת ישראל

יבין

עם כל המפרשים באחד גדפם וקדק
הועתק וחוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
עיי חיים תשס"ה

זנים ענין יארת וחמשים הוספות חדשות

הוצאת
בית מסחר ספרים, פרדס
י. א. בוכבינדר, נשיא
נירעוק, ג. ה.

„פרדס” תשי”ג

משניות

סדר נשים

עם

א) פירוש רבינו עובדיה מברטנורה ז"ל . (ב) תוספת יום טוב להג"מ יום טוב ליפמאן בהר"ד נתן הלוי העליר ז"ל .

(שני אלה חננה עתה ע"פ הרסמתיים הראשונות וע"י הוסרו השבושים שרבו מאד בהרפסות שאחריהן).

יב) חרושים ממ' זרע יצחק מהג"מ יצחק חיות ז"ל .
יג) חרושים מהג"מ אלעזר ז"ל אבד"ק בראדי .
יד) מלא חרושים מהג"מ יעקב צבי יאליש ז"ל מדינוב , [בהוספות רבות] .

טו) משנת רב [ברוך טעם] מהג"מ ברוך פרענקל תאומים ז"ל אבד"ק לייפניק [בהוספות רבות] .
טז) בית שאול מהג"מ יוסף שאול הלוי נאמאזנאהן ז"ל אבד"ק למוב , [בהוספות רבות] .

יז) חרושים מהג"מ משלם זלמן אשכנזי ז"ל אבד"ק לובלין .

יח) נמוקי הגר"ב מהג"מ יהודה בכרך ז"ל אבד"ק סיני .

יט) דרכי המשנה וכללותיה מהג"מ יעקב חאגיז ז"ל (מספרו עץ חיים) .

כ) תולדות רבינו הקדוש מס' בית רבי .

כא) דקדוק לשון המשנה מהג"מ שלמה לעווזאהן ז"ל .

כב) העתקת המלות הלועזיות מהרב ר' מאיר דארמיצער ז"ל .

ג) מהרש"א (חא"ג) מהג"מ שמואל אליעזר הלוי אידלש ז"ל אבד"ק אוסטראה .

ד) תוספות חרושים מהג"מ שמשון חסיד ז"ל מאלמונא (בעה"מ נורת שמשון) ומהג"מ שאול ז"ל אבד"ק אמשטרדם (בעה"מ בנין אריאל) ועוד מגאוני זמנו (כמ"ג באמסטרדם בשנת לח"ת) וחרושים רבים מהר"ז ומהר"מ חכהן בלוד ז"ל (כמ"ג בוילנא והוראדנא תקע"ח) .

ה) תוספות ראשון לציון מהג"מ ישעיה ברלין (פיק) ז"ל .

ו) שנות אליהו על סדר זרעים }
ז) אליהו רבא על סדר שחרות } מרבינו אליהו ז"ל
ח) באורי הגר"א על תמיד (הגר"א מווילנא) } מדות וקנים

ט) תוספות רע"ק מהג"מ עקיבא איגר ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק פוזנא והמדינה .

י) חרושים מהג"מ לוי יצחק ז"ל אבד"ק ברדיסשוב .

יא) חרושים מספר לשון הזהב מהג"מ דוד טעבלי כ"ץ שיף ז"ל אבד"ק לונדון והמדינה .

עם עוד

אחת והמשים הוספות חרושים

כוללות פירושים חרושים והגהות מגאוני קדמאי ובתראי ורבים מהם היו נגזרים עד כה בכתבי יד קדשים

שעין הדפוס לא שזפתם עוד , והנם נקובים בשמותיהם מעל"ד :

www.daat.ac.il

www.hebrewbooks.org

ואלה שבע ושלישים ההוספות החדשות :

- (טו) **חדושי מהרי"ח** על כל שהא סדרי משנה, מהג"ם זואל חסיד ז"ל מאמטשיסלאוו (בכל ספרי המשוניות (תיז מסשניה די דובראוונא) לא נדפסו חדושו רק על סדר זרעים וטהרות כלבד).
- (טז) **ספר יעיר קנו** על מסכת קנים, מהג"ם מנתם אליעזר ז"ל בנו של בעהמ"ם עמרת ראש.
- (יז) (כת"י) **הנהות וחדושים** לסדר נשים ונוזקין, מהג"ם צבי הירש קאלישער ז"ל אבד"ק טהארן (בעהמ"ם מאזנים למשפט).
- (יח) (כת"י) **הנהות וחדושים** מהג"ם אליהו גוטמאכער ז"ל אבד"ק גרידיץ (בעהמ"ם צפנת פענח).
- (יט) (כת"י) **צבי תפארת** מהג"ם צבי הירש ז"ל (נכדו של בעהמ"ם חכם צבי ז"ל) אבד"ק ור"ם דק"ק ברלין והמדינה (בעהמ"ם צבי לצדיק והנהות על הש"ס).
- (כ) **הנהות הרשיש** מהג"ם שמואל שפראשון ז"ל, ועליהן נלוו גם הערות (מכ"י) מכנו הג"ם מתחיהו ז"ל.
- (כא) (כת"י) **שער הציונים** לסדר זרעים מהג"ם ישכר ז"ל (בעהמ"ם פתחי שערים).
- (כב) (כת"י) **בן אריה** חדושים לסדר מועד ונשים מאת הג"ם זאב בן אריה ז"ל אבד"ק מעלז (בעהמ"ם הנהות בן אריה על הש"ס).
- (כג) **מעיני יהושע** על מסכת מדות קנים ואהלז, מהג"ם יהושע העליר ז"ל אבד"ק מעלז (בעהמ"ם דברי יהושע חסן יהושע וכו').
- (כד) (כת"י) **חלופי גירסאות ושנויי נוסחאות** ע"פ ספרי משניות מדפוסים ישנים, וע"פ תלמוד בבלי וירושלמי, ונכללו בהם הנהות בעל שיטה מקובצת לסדר קדשים.
- (כה) (כת"י) **אור גדול** מהג"ם ירוחם יהודה ליב פערלמאן ז"ל, הנודע בשם "הגדול דמינסק".
- (כו) (כת"י) **יתרון האור** חדושים רבים מהמפרש **אור גדול** הנ"ל, שלא יכלים הנליון במקומם, בסדרי מועד נשים נוזקין וקדשים, נדפסו בסוף כל חלק.
- (כז) (כת"י) **חשק שלמה** חדושים מהג"ם שלמה הכהן ז"ל- מו"צ דק"ק ויילנא.
- (כח) (כת"י) **משנת רב יוסף** לסדר זרעים וטהרות, מהג"ם יוסף רייזון ז"ל אבד"ק סלאנים (בעהמ"ם שו"ת עדות ביהוסף וכו').
- (כט) (כת"י) **הנהות** על סדר טהרות מהג"ם יעקב וויידנפעלד ז"ל אבד"ק הרימלאו.
- (ל) (כת"י) **גליון מהרא"י** לסדר זרעים מהג"ם אברהם יונה יעונוני ז"ל מהוראדנא (בעהמ"ם נמוקי מהרא"י על הרמב"ם).

- (א) **פירוש רב האי גאון** ז"ל על סדר טהרות.
- (ב) **פירוש הריב"ן** למס' שקלים, מרבינו יהודה ב"ר בנימין הרופא ז"ל ממשפחת הענויים.
- גם הצגנו לקוטים למס' שקלים מכת"י קדמוני משנות המאה הראשונה לאלף הששי.
- (ג) (כת"י) **ספר מלאכת שלמה** על כל שתא סדרי משנה מהקדוש הג"ם שלמה העדני ז"ל (יכול כשמונה מאות דפים (פאליא) בכתב רש"י ספרדי, והכ"י היה ביד הרחוק"א ז"ל וחתום שמו עליו, ומזכירו לשבח כשה"ג במע"ג אות ש' סמן נ"ז ובמע"ס אות מ' סי' קכ"ד). [בסדר דיעים וטהרות הוצג אצל פנים המשניות].
- (ד) **פי תפארת ישראל** להג"ם ישראל ליפשיץ ז"ל אב"ד דק"ק דאנצינ. עם הלכתא גבירתא לסדר זרעים ומועד. בפירושו נעשה חדש ומועיל להכיל בין הפשט ובין הפלפול, ונדפסו זה לעמ"ת זה בשם "יכין", ובווע"ד כאשר עשה הגאון המחבר ז"ל בפירושו הארוך לסדר טהרות שנדפס בתוצאה זו. — גם נתקנו בו אלפי שבושים וטעויות הדפוס שנמלו בתוצאות הקדמות.
- (ה) (כת"י) **פירוש הארוך** לבעל **תפארת ישראל** ע"ם טהרות (תחת פירושו שנדפס עד כה) פירוש נפלא מאד. וקרא שמו בהקדמתו **עמרת תפארת** והיה ספון בכי"ק. גם נלוו עליו "הלכתא גבירתא" ופתיחה "מראה כהן" ו"קרי"ת ארבע".
- (ו) **מסגרת זהב** מהג"ם ברוך יצחק ליפשיץ ז"ל בנו של בעל הפירוש תפארת ישראל.
- (ז) **שנות אליהו** למס' שבת מרבינו אליהו ז"ל (הנר"א סווילנא). עם הערות מהג"ם נפתלי הירץ הלוי ז"ל אבד"ק יפן.
- (ח) (כת"י) **ספר משנה ראשונה** באור נפלא על סדר זרעים מהג"ם אפרים יצחק ז"ל דיין ומו"ץ בק"ק פרעמישלא, בני דינא רבא של הצדיק הג"ם יוסף אשר עהרינבערג ז"ל.
- (ט) (כת"י) **ספר משנה אחרונה** באור נפלא על סדר טהרות מהג"ל (שניהם יכלו בכתב יד ערך מאה ושבעים באג"ע).
- (י) (כת"י) **ספר יש סדר למשנה** לסדר זרעים ומועד, מהג"ם ישעיה ברלין (פיק) ז"ל, בעהמ"ם תוספות ראשון לציון.
- (יא) **חזון נחום** להג"ם אליעזר ב"ר יעקב נחום ז"ל, לקוטים מספרו להרבה מסכתות מס' קדשים וטהרות.
- (יב) **יין הרקת** חדושים להרבה מסכתות, מהג"ם אלעזר ז"ל אבד"ק בראדי ואמשטרדם (בעהמ"ם טעשה רוקח על התורה וכו').
- (יג) **בית מאיר**, חדושים להרבה מסכתות, מהג"ם מאיר פחנר ז"ל, אבד"ק שאטלאנד והמדינה (בעהמ"ם בית מאיר על הש"ס וש"ע וכו').
- (יד) **מעשה ארג** מהג"ם יצחק יהודה אייזיק ז"ל מקאמארינא למסכת טכשירין, זבים, ומטיל יום.

לא) **תפארת יעקב** תקונים והערות לפי תפארת ישראל מהג"ם יעקב צבי שפירא ז"ל אבד"ק אסטריין.

לב) (כת"י) **אהבת איתן** מהג"ם אברהם אבלי ז"ל אבד"ק ווערזאן.

לג) (כת"י) **תוספות אנשי שם** לסדרו זרעים וטהרות. ילקוט חדש ונפלא מבחרי מבארי המשנה ומפרשיה. נלקטו מספרים נבחרים רבים מאד.

לד) (כת"י) **לקוטים באורים נפלאים** למשניות. נלקטו ונאספו מספרים רבים, ממבחי מפרשי המשניות.

לה) (כת"י) **ציונים**. מראה מקומות לדברי המשנה בבבלי ירושלמי, תו"כ, תוס', רא"ש, מיימוני, סמ"ג, טור, שו"ע, והרבה שו"ת.

לו) **הקדמת הרמב"ם** ז"ל לסדר זרעים (מוגרת ע"פ משניות ד' נאפולי משנת רנ"ב), עם הגהות מדר"י ברלין ז"ל. גם **הקדמת הרמב"ם** ז"ל לסדר טהרות (מוגרת ע"פ כ"י מרינו בצלאל אשכנזי ז"ל) וכתיבה הערות מלוקטות מס' מי נפתוח.

לז) (כת"י) **חלוקת הקדמת הרמב"ם** ז"ל מסדר טהרות לסימנים מהג"מ יהודה אלבוטניני ז"ל, (מכ"י שנכתב בשנת ה'רס"א)

גם הוספנו בו: א) הקדמת הרע"ב ז"ל לסדר טהרות עם הערות מס' חוון נתיים. ב) דברי המו"ל את פירוש הרע"ב בראשונה מתוך הכ"י, בוויניציה שנת ש"ז. ג) דברי המו"ל את פירוש התו"ט בראשונה, בשנת ש"ה. ד) הסכמות הגאונים בעל עוללות אפרים והשל"ה על התו"ט.

עוד זאת עשינו לתועלת הלומדים, כי הדפסנו פנים המשניות לספר שנות אליהו להקל על הלומד שיהיה הבאוד קרוב להמשנה על אחר. — גם הצגנו בראש העמודים את שם הפרק כפי שהוא בגמרא, לפי שהראשונים בהראותם לאיזה פרק יקראו בשכונ.

הוספות על ההוספות

לכל ההוספות הרבות והנכבדות הנ"ל שעטרנו בהן את המשניות לא אמרנו עוד די, ולא נדאינו כמלאכה הנדולה הזאת, וב"ה אזרנו חיל, ויגענו ומצאנו עוד ארבע עשרה פרגוליות טובות להוסיפן בעטרת המשניות. לפאר ולתפארת, ולתועלת רבה. ואלה הן:

ברלין ז"ל, שלא נדפסו רק במשניות דיהרנפורט בשנת תקס"ו, והמשניות ההם יקרי המציאות מאד.

ח) **מדרש שמואל** להג"ם שמואל די אוורדא ז"ל לפ' ש"ה.

ט) **באור הגר"א** ז"ל למסכת אבות.

י) **פירוש זרע יצחק** למסכת אבות להג"ם יצחק חיות ז"ל (נדפס בשלמות).

יא) **רוח חיים** להג"ם חיים מוולאוין ז"ל לפרק שני הכמים (הוצג על הגליון בתוך הלקוטים).

יב) **לקוטי בתר לקוטי** מספר שושנים לדוד, בית דוד, משנת הכמים, אמתחת בנימין, הון עשיר ולהם שמים. מלבד אלה שנדפסו על הגליון בתוספות אנשישם ובלקוטים.

יג) **חדושים והגהות** מהג"ם אברהם שמעון מריב ז"ל אבד"ק קידאן (בעל הגהות והציונים לס' הלכות גדולות):

יד) **ציור חדש ונפלא לתבנית הבית ולמזבח** ע"פ שמת בעל הפי', תפארת ישראל, מצויר בדקרוק רב ע"י הכם מומחה (כי הצויר שלו שנדפס כבר במשניות הפ"י הגדו משובש מאד)

א) **פירוש הראב"ד** ז"ל למכתב קנים.

ב) **סלע המחלוקת** כולל השגות הרז"ה על פי' הראב"ד.

ג) **פירוש הרא"ש** למס' קנים, עם תקונים מס' יעיר קנו.

ד) **פירוש למס' אבות ממחזור ויטרי** לרבינו שמחה ז"ל תלמידו של רש"י ז"ל, ומיחסו לרבינו יעקב ב"ר שמשון ז"ל בן דורו של רבינו תם ז"ל (הפירוש הזה נדפס פעם אחת במחזור ויטרי ע"י חברת מקיצי נרדמים, והתכרה נהנה לנו לברנו הזכות לעפר בו אה המשניות). והצגנו עליו גם נוסחת כתב יד אחר שנמצאו בו שנויים רבים וגדולים.

ה) **סדר תנאים ואמוראים** ממחזור ויטרי הנ"ל ולא נדפס בו רק כחציו, והשלמנוהו כלו ע"פ כ"י מינכען יע"פ כ"י הרחיד"א ז"ל עם הערות הרחיד"א עליו

ו) **באור מהרש"ה** לפירוש מחזור ויטרי הנ"ל, מאת הג"ם שמעון הלוי איש הרוויץ ז"ל אבד"ק לייפציג.

ז) **הוספות לתוספות ראשון לציון** להג"ם ישעיה

מלבד פרק שני הכמים שהוספנוהו במשניות אלה, שנשטט מרובי המשניות.

זכרון לראשונים

נפקד לטוב קצת מהספרים מדפוסים הקדמונים היותר נוכחים, יקדי המציאות מאד שהיו לנו לעינים ולתועלת רבה לברור ההגה המדויקת ולנוסחאות ישרות, ואלה הם:

- (א) **משניות דפוס ראשון**, עם פירוש הרמב"ם.
 דפוס נאפולי (שנת רנ"ב).
 (והוא יקר המציאות מאד, ולא נמצא בכל העולם מדפוס זה רק כעשרה ספרי משניות כאלה, כמ"ש הרב בעל ד"ם בהקדמתו לס' ברכות, ואף ברובי בתי עקר הספרים הגדולים שבעולם לא נמצאו).
- (ב) **משניות עם פי' הרמב"ם הר"ש והראב"ד**. ד' וויניציא (ש"ו).
 (ג) **משניות שנדפס ראשונה עם פי' הרע"ב**.
 ד' וויניציא (ש"ו).
 (ד) **משניות עם פירוש הרמב"ם והרע"ב**.
 ד' ריווא די טרינמא (ש"ך).
 (ה) **משניות עם פי' הנ"ל**. ד' מנטובא (שכ"א—שכ"ג).
 (ו) **משניות עם פי' הנ"ל**. ד' באסיליאה (ש"ט).
 (ז) **משניות עם פי' הנ"ל**. ד' וויניציאה (שס"ו).
 (ח) **משניות שנדפס ראשונה עם התוי"ט על ידו עצמו**.
 ד' פראג (שע"ה).
- (ט) **משניות שנדפס נ"כ ע"י בעל התוי"ט בעצמו עם הוספות רבות**. ד' קראקא (ת"ג).
 (י) **מתניתא דבני מערבא**, שתא סדרי, נדפס מכ"י שנמצא בארץ הקדם: ד' קעמברידזש (תרס"ב).
 (והוא יקר המציאות, כי לא נדפסו ממנו רק מעט עקומפלוארים).
 (יא) **ירושלמי דפוס ראשון**. ד' וויניציאה (רפ"ג?).
 (יב) **תלמוד בבלי, מסכתות רבות**. ד' וויניציאה (רפ"א—רפ"ו).
 (יג) **כל הש"ס בבלי שהניה אותו הריעב"ץ ז"ל וסידר אותו להדפסה עם ציונים מההל ועד כלה**, ועל גליונותיו הדושו והנהותיו. דפוס פפד"ם (תס"ב—תע"ד).
 (יד) **אלפסי דפוס הראשון**. ד' קושטא (רס"ט) (יקר המציאות מאד).
 (טו) **ספר דקדוקי סופרים**. מאיר העינים בנוסחאות כ"י רבים.
 (טז) **ספר ערוך השלם** לחרה"ג ההכס מר חנוך יהודה ד"ר קאהוט ז"ל.

ועוד ספרים רבים כאלה שהיו לנו לעינים ולתועלת רבה במלאכתנו מלאכת שמים הזאת

ואלה הספרים הנבחרים אשר מהם נלקטו תוספות אנשי שם (הנ"ל אות ל"ד).

- (א) **לחם משנה על משניות להג"מ משה ב"ר נח יצחק ליפשיץ ז"ל** נדפס בקראקא שע"ו בהסכמת הסדרש"א והב"ח. (ב) **עין חיים לה"י** חאגיז ז"ל. (ג) **באר אברהם** ובי באר להג"מ אברהם ב"ר חיים ליסקר ז"ל. (ד) **לקט הקמה לה"מ** חאגיז ז"ל. (ה) **קול הרמ"ז להר"ם זכותא ז"ל**. (ו) **לחם משנה להג"מ אורי פייוש הר"י יוביל האמליבורג ז"ל**. (ז) **הון עשיר להג"מ עמנואל חי ריקי ז"ל**. (ח) **לחם שמים ה"א להריעב"ץ ז"ל**. (ט) **לחם שמים להג"ל ח"ב**, ומשנה להם תוספות לה"א. (י) **מים חיים לבעה"ם ספר פרי הדש**. (יא) **פי שונים פי' הרא"ש לסדר זרעים עם הרבה חדושים מהמ"ל הר"י אלישע גאליץ ז"ל**. (יב) **בית דוד להג"מ דוד קורנאלרי ז"ל**. (יג) **שושנים לדוד להג"מ דוד פאירו ז"ל**. (יד) **אסתרת בנימין להג"מ בנימין וואלף פרידבורג ז"ל**. (טו) **בני יששכר להג"מ יששכר בער בן מהרש"ח ז"ל בעל גזירות שמשון**. (טז) **משנת חכמים להג"מ משלם מקדמניץ ז"ל**. (יז) **נפתוח להג"מ יהודה ליב ערל ז"ל בעל**
- אפי"ק יהודה. (יח) **מי נפתוח חלק שני על אהלות נגעים ופרה כתב יד המחבר הנ"ל**. (יט) **כנסת ישראל להג"מ גדליה ליפשיץ ז"ל**. (כ) **פאת השלחן להג"מ ישראל משקלאב ז"ל בעל חקליו חרות**. (כא) **גזיר שמושון להג"מ יעקב שמשון סיניגא ז"ל**. (כב) **נבוזקי הגר"ב להג"מ יהודה בכרך ז"ל**. (כג) **יין הרקח להג"מ שחה יואל הכהן ז"ל**. (כד) **שש המערכת להג"מ שמעון ל"ש ז"ל**. (כה) **רץ למשנה להג"מ צבי הירש ב"ר וואלף ז"ל אבר"ק עקצין**. (כו) **תא הרצים להג"מ**. (כז) **משנת ר' נתן להג"מ צבי אויערבאך ז"ל**. (כח) **לקוטי המשנה להג"מ שרגא פייוש פרענקיל ז"ל בעל ס' ציון לדרש**. (כט) **קול סופר להג"מ חיים סופר ז"ל בעה"ם ס' טחנה חיים**. (ל) **זכרון יהודה להג"מ יהודה זונדיל ב"ר נחמיה ז"ל**. (לא) **אומץ יוסף להג"מ יוסף יהודה ז"ל דיין דק"ק ברעסלואא**. (לב) **זרע קודשי לג' עת להגנה**. (לד) **אמרות מהורות**. שלשם לה"ש פריינד ז"ל.

ומלבד כל אלה נאספו אליו פנינים יקרים מהרבה מפרשי הש"ס בבלי וירושלמי, ומפרשי הרמב"ם והמור והש"ע.

ראשי תבות בשנויי נוסחאות.

- בס' מתניתא דתלמודא דבני מערבא. כל"י הוה מוצאו מארץ סקסוויא סקסוויא סקסוויא מוצאות סקסוויא הוה סיו לפי סק"י יוסף אהניו ז"ל הנוצח בספר מלאכת שלמה. כו"ר כ"י רומא (גמרא). משב"ב משנה שנכנלו (דפוס ראש). משב"י משנה שניכולמי (דפוס וויניציא). משר"נ (או ד"נ) משניות דפוס נאפולי. (הוא הדפוס האחרון על המשניות עם פי' הרמב"ם. שנת רל"ב). משר"פ משניות ד' פיזרו: משרדנ"פ משניות ד' נאפולי ופיזרו: צה"מ יון המנה (שנכנלו או שניכולמי). ש"ץ כנויי נוסחאות.
- ד"ו דפוס וויניציא. ד"ם אקדוקי סופרים. ד"נ פי' משד"נ. ד"פ משניות שסס פי' סמו"ט דפוס ראשון, דפוס פלאג (שנ"ה). ד"ק דפוס קאסנווינא (כ"י"ק). ד"ק משניות שסס פי' סמו"ט דפוס שני, דפוס קראקא (נדפס ג"כ ע"י הממנח מו"ט עם הוספות). ד"ר דפוס ראשון. ד"ש דפוס שאלניוק (גמרא). ד"ש דפוס שונליט. כו"א כח יד אוקספורד (גמרא). כ"ה כ"ה המטרג (גמרא). כ"ל כ"י לונדון (גמרא). כו"מ כ"י מיינען (גמרא). כו"פ כ"י פלורין (גמרא). כו"פ כ"י פאריז (גמרא). כו"ק כ"י קעמנידזש הוא ספר המשניות שנדפס בקעמנידזש מהכ"י המונח עם בלוזר הקסוסי.

פתח התיבה

הוא לה ראשי התיבות שבסדר זה. מסודרים על פי א. ב. אבגם ודיע דהוי כי כל ראשי התיבות שחתלמן אחת או שתיים פאיתוח השימוש. כמו ב. ד. ה. ו. כ. ל. מ. ש. לא יבקשו ולא ימצאו בסדר האות השמישי. ויבקשו הדבר וימצא כתוב. בהאות השרשי וראשון כי שם ביתו. למשל. בבחל דבלאה לא ימצא באות ד רק יסיר ה' שהוא אות השמיש. ויהפך וימצא באות ב'. ולפראזה עינו ישפוט. שרצונו לוטר דבלאו הכי. וכן בכל הדבר וענין.

ויה"כ יום הכפורים. יה"א יום אמוה. י"פ י' ספחים. י"ג יין נעך: י"ל ים לומר. יע"ש ועיין סס.

כ כי כתב. כ"א כל אחד. כי אס. כבאברל"ש כבאל"ש דעת לשאל. כבעוב"ש כבעור ובשר. כ"ה כן הוא. כולה ה"י. כה"ג כה"י נונאל. כהן גדול. כ"ז כל זה. כל זמן. כובכבאכ"פ כזית כנדי אכילה פרס. כ"ח כלי חרס. כ"י"ב כיונאל טו. כ"ב כן כתב. כמו כן. כ"מ כלי מתכות. כנ"י כנסת ישראל. כנ"ל כך נראה לוי. כחכר לעיל. כספ"א כסף פרק א'. כספ"ב כסף פרק ב'. כ"ע כלי עץ. כולי עלמאל. כע"ו כלי עור. כעל"פ כולי עלמאל לא פליגי. כ"פ כי פליגי. כמה פעמים. כפ"א כפרק א'. כפ"ב כפרק ב' וכו'. כצ"ל כך נריך לומר. כרפ"א כריס פרק א'. כרפ"ב כריס פרק ב'. כ"ש כל שהוא. כל שקן.

ל ל"א נישא אחרינא. לא אמרינן. ל"ג לא נרסינן. לא גורי. ל"ד לאו דוקא. לא דמי לה"ז לשון סהב. לה"מ לקוטי המשנה. לה"ק לקט הקמה. לה"מ לחס משנה. לה"ש לחס משים. לה"ד לשון רע. לכ"א לכל אחד. לכה"פ לכל הפחות. ל"ל למה לוי. ל"מ לא מנעו. לנאל מסכאסינא. למ"ד למאל דאמר. ל"ג לשון וקבה. לוי נראה. ל"פ לא פליגי. לפ"ז לפי זה. לפע"ד לפי עניות דעה. לפמ"ש לפי מה שכתבתי. לק"מ לקבל טומאה. ל"ש לא שאל. לא שייך. לא שכיח. לת"מ לא חתן מכסול:

מ מ"א משנה א'. מקום אחר. ביארמ"ז מאז הטומאה. מ"ב משנה ב'. מ"ד משנה ד' וכו'. מהל דאמר. מ"א מדיא אפטר. מ"ד"ל מדיאו לוי. מ"כ"כ מדכתב כן. מ"ד"ק מדיאל קאמר. כדמבוי"מ מדטבול יום. מ"ד"ם מדגרי ספרים. מ"ה"ח מן החורה. מ"ה"ט מהאי טעמא. מ"הטו"מ או כחזמ"ו מחוקין טומאה. מ"ש מהאי טעמא. מ"ס מהאי טעמא. מ"ש מכל שקן. מ"ס מכל מקום. מ"מ"ב ממה נפשך. מנ"ל מאל לן. מ"ס"ס מחזיק מ' טאה. מ"ס מ' טאה. מר סנר. מע"ש מטשר שני. מעל"ע מעת לעת. מצ"ע מול עלמו. מק"מ מקבל טומאה. מק"א מקום אחר. מ"ב מי נאל. מ"ח מים חיים. מלה"ד מאל הרועים. מל"ח משנה לחס. מ"ג מי נפתוח. מ"ד משנה רב. מר"ן משנה ר' נתן. מש"ח משנת חכמים. מ"ש מהי שאל. מה שכתב. מועל"ע מעת לעת. מ"ש"ה משום הכי. משכ"מ מה שאין קן. כשכב"מ משכב ומושב. משכב"ל משכבת לה. מ"ז מ"ז ספחים:

נ נבמ"ל נגמר מלאכה. נ"ג נישא ונתן. נוקס וטטר. נ"ו נישא מיר שמשון. נש"י נעילת ידים. נ"ל נראה לוי. נ"מ נפקא מינה. נכסי מלוג. נע"נ ל' על ל':

ס ס' ספק. ס"ד סלקא דעתך. סר"א סלקא דעתך אמינא. ס"ש ספק טומאה. ס"ו סימן. ס"י"ט או ס"ט"ו סימן טומאה. ס"ל סבירא ליה. ס"ס סוף סוף. ספק ספיקא. ספ"א סוף פרק א'. ספ"ב סוף פרק ב'. ס"פ סוף פרקן:

ע ע"א עור אחד. ענין אחר. ע"ג על גבי. ענא"צ על ג' אצבעות. ענ"ט על ג' ספחים. עו"ב עור זבנאר. ע"ז עבודה זרה. על זה. ע"ח עץ חיים. על"ה עת למהנה. עמק"ו על סהרת קודש. עו"ם עוף סהור. ע"י על ידי. על ידו. ע"ז על ידי זה. עכ"ל עד כאן לשונו. עכ"פ על כל פנים. ע"כ על כן. עד כאן. על כרחך. עבלה"ט עד כאן לשונו הסהור. ע"ם על מנת. עדר"ת עשה דוחה לא תעשה. עמ"ח על מתנה. עמונמ"ל עמוד ועשה מלאכתו. עמ"ש עיין מה שכתבתי. עיין מה שכתב. ע"פ על פי. על פני. עפ"י עיין פרק א' וכו'. ע"ר עשרת ראשי. ע"ם על סהרת. ערב"ט עיין רבינו כסף משנה:

פ פ"א פרק א'. פירש אחר. פסע אחד. פ"ט פחת עמא. פרק ט'. פ"י פירוש. פ"ק פרק קמא. פה"ש פאה השלחן. פר"ח פרי חדש. פ"ש פי שטים:

צ צ"א זד אחד. זד אחר. צ"ב צ"ב מליד סחול. צ"ב"פ או צ"ב"ש צ"ב ופשתן. צ"ע זריך עיין. צ"צ זמח זרק.

ק ק' קשה. קא' קאמר. ק"א ק' אמה. קו' קושיא. ק"ו קל וחומר. ק"ש קבל טומאה. ק"י"ל קיימא לן. קמ"ל קא משמע לן. ק"ס קול סופר. ק"ק קדשי קדשים. קרוג"ב קרחת ונצחת. ק"ש קריאה שטע:

ר רא"ב ראשי אנרים. רב"א או רב"א רבינו אלני ויילגא. ר"ה רשות הרבים. רה"י רשות היחיד. ר"י ר' יהודה בדרך. רל"מ רן למשנה. רמ"ו ר' משה זכותא. רש"ש ר' שמואל שטראסון. רמ"ל רבינו משנה למלך. ר"ם ור"ב רוב מניין ורוב נטין. ר"פ ריש פרק. ריש פרשה. רתו"ש רבינו תוספות ויס מונ. ר"י ר' יהודה. ר' יוסי. ריב"ג רבי יוחנן בן גורי:

ש שבוע"ש שבעור וזכר. שבא"י שאלף שאלף ישראל. שבכ"ה שבעור חרס. שהב"ח שהכלי חרס. שה"פ שש המערכת. ש"ל שושים לדוד. ש"ז שכנת זרע. שהו"מ שחין ומכוס. ש"ל שער לכן. שלכה"ש שלא כנגד הטומאה. שלכ"ס שלא כסדרן. ש"ם שטע מינה. שמד"ם שמדגרי ספרים. שע"צ שער לכוז. שע"ש שער שחור. שפ"ו או שפ"ה"ד שפורח הטוד. שפ"י שפירש. שלב"ז שלא בזמנה.

ת ת"ח תלמוד חכס. תו"ש תוספות יום טוב. תה"ר חת הרעים. ת"ב תורת כהנים. ת"ק חתא קמא. ת"ל תלמוד לומר. תהלה לאל. תיפוק ליה:

א א' אחד. א"א או אפשר. אין אומרים. אי אמרת. אברל"ש אין צו דעת ליסאל. אר"ם או ארמ"ו אז הטומאה. אר"ם אהל סמת. אובוב"ש או אוב"ש או אומש"ק אובכין ומסקין. או"ב אדם וכלים. א"ח אין חוששין. אינו חיוב. אר"כ ארן כן. אר"צ אינו חוץ. א"י אינו יודע. אר"י אומן יוסף. א"ל אין לומר. אילה"ק אין להקשות. א"ב אס כן. אב"ל איכא למימר. א"ל אומרים לו. אמרו לו. אר"ב אס לא קן. אלת"ה אי לא תימאל הכי. אמרה"ח אבר מן החי. אמב"ם או אמחמ"ם אינו מחזיק מ' טאה. אמחמ"ו או אמחזמ"ו אין מחזיקין טומאה. אמ"ם אינו מטמא. אמ"ט אמרות טהורות. אמת"ב אמתחת גנימן. אמ"צ אינו מנספך. אמב"ש אינו מקבל טומאה. א"נ אי נמי. אי נימא. אינו נאמן. א"ע את עלמו. אע"פ אף על נב. אע"כ אלא על כרחך. אע"פ אף על פי. אפ"ה אינו הכי. א"צ אינו נריך. אשאמב"ם אשאינו מקבל טומאה.

ב באה"ט נהאל סמת. בא"י נארץ ישראל. באינו יודע. ב"א נאר אברהם. ב"ד בית דוד. ב"ש בני יסכר. בית שאלו. בא"צ ב' אצבעות. באינו נריך. ב"ב נכח נחתא. בב"א נחת אחת. בב"י"א נהמרה בימינו אמין. בד"א כמה דברים אמורים. בדבר אחד. בדל"ש צו דעת לשאל. בהמ"ק בית המקדש. בו"ת גט ותלמודו. בה"ב בית הבליטה. בהב"ר בית הכד. בהו"ב ביום הכפורים. ב"ס בית טאה. ביה"פ בית הפרי. ביה"ש בין השמשות. בל"ו בלא זה. בלא"ה בלאו הכי. בל"ב בלא לכהן. במע"ש במטשר שני. במ"א או במ"ק במקום אחר. במקום אחד. ב"ב ב"ב בנ"א בני אדם. נוטחא אחרינא. בס"פ בסוף פרק. ב"ב או בעה"ב או בע"ב נעל הצית. בעוב"ש בעור וזכר. בפ"א בפעם אחר. בפעם אחד. בפ"ע בפני עלמו. ב"ק או ב"ק בית קבול. ב"ק נכח קמא. ברו"ט ברום ספח. ברה"ק ברוח הקודש. ב"ש ב' שערות. בית שמאי. בשע"צ בשער לכוז. בת"ר בתר רונה:

ג גא"צ ג' אצבעות. ג"ש ג' ספחים. גטע"ג ג' ספחים על ג' ספחים. ג"י ג' ימים. ג"ב גס קן. ג"ל ג' לוגין. גע"ג ג' על ג'. גענא"צ ג' על ג' אצבעות. ג"ש ג' שים. גורה שזה.

ד ד"א דבר אחר. דבר א'. ד' אמות. דף א'. דאו' דאורייתא. דאמ"ק דאינו מקבל. ד"א דכוס מסטרס. ד"ב ד' נאסילאה. ד"ו ד' ויניליא. ד"ו"ב ד' ויניליא ונאסילאה. ד"מ ד' ממנונה. ד"נ ד' נאפוי. ד"ס דקדוקין ספרים. ד"פ ד' פראג. ד"ק ד' קראקא. דב"ח דכנלי חרס. דבכה"ג דככהאי נונאל. דב"מ דנכח מניטא. ד"ה דברי הכל. דבור המתחיל. דף ה'. ד"ו דף ו' וכו'. ד"ט ד' ספחים. ד"י ד' ימים. דל"ש דעת לשאל. דלא שייך. דלא שכיח. דמא"צ דמדאינו נריך. דמדאמ"צ דמדאינו מנספך. דמ"ר ד' מראות. ד"ם דברי ספרים. דעק"ל דעוד קשיא לוי. ד"ת דין חורה. דברי חורה:

ה ה"א הלכה א'. ה"ב הלכה ב' וכו'. ה"ה הרי הוא. הוא הדין. הלכה ה'. הו"א הוא אמינא. הו"ל הוא ליה. הול"ל הוא ליה למימר. הו"ע הון עשיר. ה"ט היינו טעמא. ה' ספחים. הלמ"ם או הל"מ הלכה למשה מסיני. ה"ם הני מיני. הו"מ"ל הוא מני למימר. ה"נ הני נמי. הע"ש הערב שמש. הערב שמשן. ה"פ הכי פירושה. הכי פריך. ה"ק הכי קאמר. ה"ר"ב הרב רבינו ברטורא:

ו ובו"א וזה אחר זה. וביה"ז ובימות החמה. וביה"ג ובימות תשמים. וב"ב וב' כרעים. ובכ"ש וכלל סהול. ו"ב ויניליאה נאסילאה. והנ"ב והני מיני. ובעו"ז ונעורת נשים. ו"פ ו' ספחים. ויק"ט ויקבל טומאה. וי"א ויש אומרים. וב"ה וכן הוא. ול"ג ולי נראה. ול"ק ולא קשיא. ולא קאמר. ולרמ"מ ולרבינו משנה למלך. ולרכ"מ ולרבינו כסף משנה. ולפמ"ש ולפי מה שכתבתי. ולפי מה שכתב. ול"א ולא אמרינן. ול"ג ולא נרס. ולא גרינן. ובמ"ש ומושום הכי. ובמה"ל ומדוה ליה. ונ"מ ונפקא מינה. ונמ"ל ועשה מלאכתו. וצ"ע זריך עיין. וק"ו וקל וחומר. וק"ט וקבל טומאה. וקבלת טומאה:

ז זא"ז זה אלז זה. זבי"ז זה בזה. ז"ט ו' ספחים. ז"י ו' ימים. ז"י זרע יחזק. זכרון יסודה. ז"ק זרע קדש. זכנ"ז זה כנגד זה. ז"ל זה לשון. זכרונא לזכרה. זל"ז זה לזה. זמ"ו זה מזה. ז"ז ו' נקיים. זע"ז זה על זה:

ח ח"א ח' אמות. ח"ג חני גרים. ח"ל חולה לחרן. חצ"פ או חצפ"ר חני פרס. חרא"ב חורת ראשי אנרים. ח"נ חוץ נחום. חרד"ן חריפותא דנהרא. ח"ש חני שיעור. חצ"מ חני טמא. חשו"ק חרש טובה וקטן:

ט טב"י טבול יום. טוא"ב טומאה אוכלין. טו"ז טומאה ז'. טו"ט טומאה מת. טוה"ג טומאה הנוף. טו"ח טומאה חמורה. טו"י טמא ז'. טטו"ו טמא טומאה ערב. ט"ס טמא מת. טו"מ טומאה יסנה. ט"ס טעות סופר. טע"ם טפה על ספה. טו"ע טומאה ערב. טו"ק או ט"ק טומאה קלה. טוב"צ טומאה נרעה: וי"א יש אומרים. יבדל"ש יש צו דעת לשאל. יב"ג יוסטע בן עון. יה"ר יין הרקת.